

Закључци

ПРОШИРЕНОГ ПЛЕНУМА САВЕЗА ДРУШТАВА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ИНЖИЊЕРА И ТЕХНИЧАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ, КОЈИ ЈЕ ОДРЖАН 5 И 6-И-1957 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

Оцењујући опште и посебне услове за развој пољопривреде створене развојем целокупне привреде наше земље као што су: знатан број стручних кадрова оспособљен у послератном периоду, развој мреже установа за унапређење пољопривреде, научних установа и њихови резултати, повећана заинтересованост произвођача за повећање пољопривредне производње употребом савремених средстава за производњу, могућност да се у пољопривреду улажу све већа средства и да се она рационалније користе, побољшање општих економских услова и прилагођавање економских мера потребама бржег развоја пољопривреде, све боље, иако још увек недовољно, обезбеђење савремених средстава за потребе пољопривреде и слично. — Пленум констатује да су створени услови за развој пољопривреде и њеног претварања од заостале у модерно организовану производњу, што показују високи привноси и производња постигнута на многим газдинствима, као и развој многих неразвијених газдинстава у напредна и високо продуктивна. Створен је низ центара у разним деловима наше земље који показују с једне стране потенцијалне могућности развоја пољопривреде у постојећим условима, а с друге како се те потенцијалне могућности могу правилно користити.

У вези с предјим Пленум констатује да се знатно мења положај и улога агронома. Створени су услови да пољопривредни струч-

њак постане организатор и одговорни руководиоца пољопривредне производње. То значи да организује производњу на бази примене савремене науке и технике и да остварује високу и рентабилну производњу, а не само да отима од природе оно што се може отети, како је до сада морао да ради у примитивној производњи заснованој на примитивним средствима.

Пленум констатује, на бази досадашњих успеха у организовању и остварењу модерне производње, што показују и многобројни резултати изнети и у штампи и на разним саветовањима, да је наша струка и по својим стручним и по политичким квалитетима способна да оствари модерну пољопривредну пољопривредну производњу на основама савремене науке и технике.

Пленум такође констатује да и у редовима пољопривредних стручњака има појединица који са скепсом прилазе остварењу савремених начина производње, који у средини у којој делују представљају извесну кочницу напретка, што Пленум не одобрава већ позива целокупно чланство да се оваквим појавама енергично супроставља. С друге стране Пленум констатује да постоји разлика између скептицизма и лаичког прилажења стручном решавању појединих конкретних проблема, јер је наша пракса показала да је наметање оваквих решења стручних проблема повлачило увек негативне последице, које су приписиване обично струч-

њацима и наносиле штету и нашој заједници и нашој струци. Због тога Пленум позива своје чланство да се и даље са још већом одлучношћу бори против лаицизма у решавању стручних проблема, не плашећи се што ће можда неки ту борбу оквалификовати као скептицизам.

На основу реферата и дискусије која је о њему вођена, а заснивајући се на предњим, констатацијама, Пленум доноси следеће

З А К Љ У Ч К Е

1. Пленум позива све пољопривредне стручњаке да уложе све своје стручно знање и организационе способности у циљу што брже модернизације пољопривредне производње у нашој земљи, улазећи одлучно у борбу за примену савремене науке и технике у решавању сваког конкретниог задатка. У овој борби треба да се осети прелом у прилажењу проблемима, и да се траже конкретна решења, узимајући у обзир како техничке тако и економске и политичке моменте који условљавају напредак.

2. Да би борба за већу производњу и развој пољопривреде уопште била што успешнија, неопходно је да се што брже оствари сарадња између свих установа—школа, на-

учних и оперативних, са организацијама произвођача и привредним организацијама у пољопривреди, пошто је само на тај начин могуће остварити многобројне задате који условљавају напредак пољопривреде. У вези са овим Пленум сматра да су пољопривредне коморе најпозваније да организују ову сарадњу и на тај начин обезбеде да се постојеће снаге што рационалније и ефикасније користе и брже постижу већи резултати.

3. Пленум позива организације Савеза друштава пољопривредних инжењера и техничара да активирају и помажу своје чланство у остварењу задатака од којих зависи унапређење пољопривреде. Републичка друштва, њихови одбори и секције треба, с једне стране да организују и помажу повезивање чланова који раде у разним установама и брзо преношење стечених искустава и тако олакшају остварење постављених задатака, а с друге да пружају сваку помоћ свим организацијама које раде у области пољопривреде да би се што пре и потпуније остварило повезивање свих снага од којих зависи унапређење пољопривреде.

Београд

6 фебруара 1957

О задацима пољопривредних научно-истраживачких установа у Црној Гори у 1957 години

Стање у пољопривреди Црне Горе какво је било иза последњег рата налагало је потребу да се испитају услови пољопривредне производње у подручјима Црне Горе и да се користе, примјењујући тековине пољопривредне науке и праксе на наше прилике. Извршење овога задатка захтијевало је организовање пољопривредне научно-истраживачке службе, јер прије рата такву службу ми нијесмо имали.

Принципе и истине пољопривредне науке треба испитати у конкретним условима, јер регионалност пољопривредне производње

недозвољава шаблонско рјешавање појединих проблема, будући да пољопривредна производња зависи од специфичних климатских и земљишних услова свакога подручја и рејона посебно.

Обзиром на различите климатске и земљишне услове, нужно је било формирати низ установа научно-истраживачке службе са задатком да проучавају разне гране пољопривредне производње. Ради тога је формирано неколико завода и станица на територији Црне Горе, чији истраживачки и огледни рад још увијек није онакав какав треба да буде. То има и својих оправ-

дања када се узме у обзир чињеница да се ради о младим, недовољно искусним кадровима и младим установама, недовољној опреми и slabим условима за нормалан рад тих установа (смјештајне просторије, огледни објекти итд.).

Крајем јануара ове године одржано је у Секретаријату за пољопривреду и шумарство Извршног вијећа НРЦГ у Титограду савјетовање на којему су претресани планови рада установа научно-истраживачке службе у пољопривреди у Црној Гори за 1957 годину. После дискусије и разматрања сваког појединог задатка из предложених планова рада за сваку установу појединачно, усвојен је сљедећи план рада:

I. Завод за сточарство — Иванград

1. Производња приплодног материјала:
  - а) говеди оберинталске расе
  - б) припл. грла оваца сјеничке расе
  - ц) свиња беркшир расе
  - д) кокоши расе легхорн и родајланд.
2. Извршити меринизацију на социјалистичком сектору са рамбујом, прекосом, виртембершком и арлом.
3. Типолошка истраживања домаћег говечета у сјеверном региону Црне Горе.
4. Испитивање разлика у тежини између зимског и љетњег периода код говеди.
5. Наставак рада са постављањем огледа на планинским ливадама и пашњацима:
  - а) гнојидбени огледи на планинским пашњацима
  - б) огледи са смјесом трава и легуминоза
  - ц) смјесе за кошење
  - д) смјесе за испашу
  - е) огледи са усијавањем гдје је немогуће орање
  - ф) борба против корова на пашњацима примјеном хемиске методе.
6. Наставити рад на увођењу матичног књиговодства и његовом проширењу.

7. Испитивање приноса на планинским ливадама и пашњацима на терену Среза иванградског.

II. Станица за говедарство — Никшић

1. Производња подмлатка говеди оберинталске расе и гатачког соја.
2. Наставак рада на испитивању морфолошких, физиолошких и производних својстава гатачког говечета.
3. Наставити рад на огледима у циљу мелиорације планинских ливада и пашњака:
  - а) гнојидбени огледи на планинским пашњацима
  - б) огледи са смјесом трава и легуминоза.
4. Утврђивање трајања мљечне исхране и потребних количина млијека за правилан развитак телата намијењених расплоду.
5. Наставити рад на увођењу и ширењу матичног књиговодства.
6. Производња легхорн кокоши за околину Никшића.

III. Станица за коњарство — Жабљак

1. Производња подмлатка арапске и босанске пасмине коња.
2. Наставак рада на испитивању морфолошких и производних својстава арапског и босанског коња.
3. Наставити са давањем у јавни расплод пастува Станице земљорадничким задругама.
4. Наставак рада на испитивању морфолошких, физиолошких и производних својстава гатачког соја говеди, оберинталних говеди и домаћих оваца језеропивског соја.
5. Наставити рад на огледима мелиорација планинских ливада и пашњака:
  - а) гнојидбени огледи на планинским пашњацима
  - б) огледи са смјесом трава и легуминоза.
6. Наставити рад на увођењу и ширењу матичног књиговодства.

IV. Завод за пољ. истраживања — Титоград

A. Отсјек за оплемењивање и производњу биља

1. Селекција и производња сјеменског кромпира
2. Селекција и производња пиварског јечма
3. Огледи са примјеном вјештачких ђубрива
4. Проучавање лудерке и домаћих трава
5. Проучавање плодореда у Црној Гори
6. Рад на задацима Савезне комисије за признавање сората
7. Проучавање и рејонизација сората кукуруза, кромпира и пшенице
8. Селекција озиме пшенице
9. Даље проширење гранате и аустралијских пшеница
10. Огледи са италијанским пшеницама
11. Селекција парадајза, бостана и краставаца
12. Производња селекционисаног расада поврћа
13. Рад на проучавању и добијању хетеротичног кукуруза
14. Производња елитног сјемена озиме пшенице
15. Помоћ пољопривредној оперативи по питању ратарства
16. Контрола сјемена
17. Проучавање еколошких услова за производњу раног поврћа.

B. Отсјек за виноградарство

1. Утврђивање постојећег сорти-мента винове лозе и услова виноградарске производње у појединим виноградима.
2. Утврђивање положаја најповољнијих за производњу најранијег стоног грожђа.
3. Утврђивање привредно-технолошких својстава домаћих сората винове лозе.
4. Проучавање сората заступљених у сортиментском винограду Завода.
5. Колекционирање: подлога, домаћих аутохтоних и страних квалитетних винских и стоних сората винове лозе.
6. Масовна селекција домаћих сората винове лозе.

7. Огледи са ђубрењем винограда зеленишним и минералним ђубривима.
8. Помоћ оперативи при решавању проблема из виноградарства и винарства.
9. Укрштање у виноградарству у циљу добијања нових сората.

Ц. Отсјек за заштиту биља

1. Вођење антипероноспорне службе
2. Проучавање примјене неких нових фунгицида за сузбијање пламењаче на лози, обзиром на несташицу плавог камена.
3. Испитивање новијих средстава за сузбијање оидијума на лози.
4. Демонстративни огледи из заштите биља
5. Инвентаризација биљних болести.
6. Помоћ оперативној служби код вођења важнијих акција из заштите биља.

Д. Отсјек за испитивање земљишта

1. Завршити морфолошко проучавање земљишта на терену и прикупити узорке земљишта са подручја које није до сада педолошки проучавано, а налази се јужно од правца Вјетерник—Лебршник—Прекорница—Никшић—Дуга—Голија — граница НРЦГ и БиХ.
2. Завршити лабораториска истраживања 278 узорака земљишта.
3. Прикупити одговарајуће податке из помоћних дисциплина које се користе у педолошкој картографији за подручја данашњег цетињског среза.
4. Наставити огледе са различитим начином наводњавања који су извођени прошле године у љешкопољском ревиру наводњавања.
5. За потребе натапне праксе пољским огледом установити губитке воде при наводњавању за различите типове земљишта.
6. Досадашње радове на изучавању земљишта учинити доступним свим заинтересованим странкама.
7. У заједници са отсјеком за оплемењивање биља саставити кратко упутство о примјени минералних ђубрива.

V. Огледна Станица за јадранске културе — Бар

1. Производња одабраних сората и селекционираних одлика садног материјала суптропских (јужних) култура.
2. Организација расадника маслина и проучавање производње садница.
3. Колекционирање и инвентаризација домаћих и страних сората појединих врста јужних воћака.
4. Селекција агрума
5. Истраживање најбољег начина и доба навртања јапанске јабуке (саси).
6. Проширење ареала гајења неких суптропских култура ван Приморја, у Зетско—Бјелопавлићком базену.
7. Гајење бадема и рогача на кршу.
8. Помолошка испитивања у засадима агрума подигнутим са увезеним садницама из Италије.
9. Организација демонстрационих маслињака.
10. Проучавање сортне заступљености маслина на Црногорском Приморју.
11. Гајење маслина на кршу.
12. Проучавање биологије маслинове мушице.
13. Огледи сузбијања маслинове мушице (*Dacus olae*) са Е. 605 форте.
14. Проучавање бактериозе на маслинама (рак).
15. Испитивање морфолошких, биохемских и узгајачких одлика фитопатогене бактерије: *Bacterium siringa*.
16. Детерминација паразитне микрофлоре на Црногорском Приморју.
17. Помоћ оперативи у заштити културних биљака.
18. Испитивање хемиског састава и технолошке вриједности парадајза, уз избор сората са највећим процентом суве материје.
19. Испитивање хемиског састава и технолошке вриједности разних сората нара, јапанске јабуке и смокава.

20. Испитивање хемиског састава цитрус плодова уз избор највриједнијих сората за индустриску производњу сокова.
21. Прикупљање сјеменског и садног материјала лековитог и ароматичног биља.
22. Проширење асортимана и унапређење технолошког процеса код индустриске прераде воћа и поврћа.

VI. Станица за воћарство — Бијело Поље

1. Производња садног материјала
2. Испитивање и селекција најповољнијих и најбољих подлога за разне врсте и сорте воћака које долазе у обзир код нас.
3. Испитивање технике калемљења у расаднику и утврђивање најпогоднијег времена калемљења појединих врста и сората воћака.
4. Испитивање плодореда у расаднику.
5. Утврђивање најповољнијег начина формирања круне за наше прилике.
6. Проблеми међусобног опрашивања сората јабука, које су предвиђене рејонизацијом.
7. Селекција ораха у Полимљу.
8. Селекција шљиве пожегаче у Полимљу.
9. Интродукција воћарског материјала.
10. Колекционисање и инвентаризација домаћег материјала и његово сређивање.
11. Испитивање потреба и начина гнојења воћака разним врстама ђубрива (вјештачко, стајско и зеленишно).
12. Испитивање пчелиње паше у полимском рејону.
13. Селекција јагода, малина, купина, љешника и др.

VII. Институт за дуван — Титоград

A. Селекција

1. Употреба испитивање постојећих сората дувана
2. Међусобно укрштање и одабирање домаћих и страних сората дувана.

3. Испитивање страних цигарних и цигаретних типова дувана и упоређење са домаћим.
4. Производња селекционисаног сјемена елите и суперелите и испитивање клијавости дуванског сјемена.

V. Агротехника

1. Испитивање дејства разних ђубрива, нарочито минералних и њихових комбинација, те разних дозирања у разним микрорејонима.
2. Испитивање најподеснијег рока садње у три различита рејона.
3. Примјена разних облика механизације радова на дувану у циљу повећања продуктивности рада и тиме повећања производње.
4. Утврђивање најпогоднијег система плодореда у гајењу културе дувана.
5. Оглед са наводњавањем.
6. Оглед са заламањем цвасти.

C. Заштита дувана

1. Проучавање биологије метода и средстава за сузбијање болести, паразита и штеточина на дувану у расадницима и на дуваништима (дувански трипс, сиви црв, ровац, коријенова трулеж, полијегање расада, дуванске трулежи, пламац-бактериоза, пепелница итд.).
2. Проучавање биологије и изнајмажење метода сузбијања штеточина на дувану и дуванским прерађевинама у складиштима.

D. Агроеколошко реопирање

1. Педолошко испитивање досада неиспитаних рејона (Пљевања и Никшић) који долазе у обзир за проширење производње дувана.
2. Прецизни агроеколошки огледи у најважнијим рејонима производње.

E. Испитивање из области технологије дувана

1. Испитивање вјештачког начина сушења и његов утицај на квалитет дувана.

2. Одређивање најпогоднијег и најцјелисходнијег начина сређивања за Јадранско подручје производње дувана.

3. Изналажење најповољнијег режима вансезонске ферментације за херцеговачки тип дувана.

4. Испитивање дуванских сировина на количину пијеска, водеоничну снагу, специфичну тежину.

F. Хемиска и биохемиска испитивања дувана

1. Комплексно хемиско испитивање свих типова дувана, добивених огледима селекције, агротехнике и технологије у циљу утврђивања њихове квалитативне вриједности.

2. Комплексне анализе дувана произведеног у разним еколошким рејонима.

3. Утврђивање хемиског састава дувана у зеленом стању, послје штаве, сушења и ферментације код херцеговачких типова дувана.

G. Економска проучавања

1. Прикупљање података о кретању производње, технологије, фабрикации и продаје дувана на домаћем и иностраном тржишту.

2. Компаративне анализе економског значаја културе дувана у односу на осталу привреду НРЦГ.

3. Проучавање трошкова производње дувана и агитација ради популаризације садње дувана, као и примјена резултата добивених научно-истраживачким радом.

VIII. Станица за рибарство — Титоград

1. Стручно-научна испитивања:

a) Наставак рада на расном и еколошком испитивању крапа у Скадарском Језеру;

b) Наставак истраживачког рада на проучавању биолошких, морфолошких и еколошких особина укљева у Скадарском Језеру;

- c) Техника риболова путем грибова, повлачних мрежа (коча), стајачица и др.;
  - d) Наставити проучавање прилагођавања калифорниске пастрве у односу на биолошко-еколошке услове у нашим водама;
  - e) Проучити могућност и биолошко-еколошке услове акумулационих језера наше Републике у циљу порибљавања и привредног искоришћавања истих;
  - f) Подићи један огледни рибањак за узгој и оплемењивање крапа у вези са унапређењем риболова на Скадарском Језеру;
  - g) Извршити лабораториске квантитативне и квалитативне анализе и обраду материјала узетог са дна разних подручја наших риболовних вода у циљу испитивања флоре и фауне као хранидбене подлоге риба у тим водама;
  - h) Извршити детаљна испитивања улоге и значаја бактерија у исхрани олигохета, као основне сировине за исхрану риба;
2. Привредне мјере
    - a) Порибљавање салмонидних вода (1.150.000 ком. икре поточне и калифорниске пастрве);
    - b) Проучити могућност подизања једног рибањака за привредно искоришћавање, као нпр. могућност преграђивања ријеке Сушице као топле воде погодне за узгој шарана у привредне сврхе;
    - ц) Вршити сталну контролу у односу на употребу недозвољених риболовних средстава на Скадарском Језеру.

IX. Станица за памук — Улцињ

1. Производња квалитетног сјеме-на луцерке.

2. Производња квалитетног сјеме-на раних сорти парадајза.
3. Производња квалитетног сјеме-на паприка одабраних сорти.
4. Производња квалитетног сјеме-на зимских сората купуса и карфиола.
5. Производња квалитетног сјеме-на спанаћа.
6. Производња квалитетног сјеме-на бораније одабраних сората.
7. Производња изводница менге и сјеме-на кориандера и кима.
8. Припрема земљишта за подизање огледног засада мајдарице уншиу.
9. Одређивање вегетативног простора код арашида (кикирикиа).
10. Оријентациони огледи са ђубрењем арашида.
11. Увођење нових врста поврћа за подручја Улциња које се данас не гаје: мрква, салате и др.

Напомена: Станица за памук не врши још ове године огледе са памуком из разлога што је још увијек рад на производњи памука забрањен законским прописима, обзиром на појаву памуковог мољца.

Као што се види из изложеног, план рада научно истраживачких установа у пољопривреди своди се у суштини на решавање оних задатака које захтијева пољопривредна пракса. Наравно, рјешење појединих проблема захтијева дужи временски период, што је савим разумљиво, обзиром на специфичност пољопривредне производње. Уколико поменуле установе буду успјешно ријешиле предње проблеме и своје резултате рада пружиле широкој пољопривредној пракси на коришћење, оне ће оправдати своје постојање, те је дужност одговорних фактора да помогну и контролишу извршење ових задатака.

Све пољопривредне организације, установе и предузећа, требало би да имају у своме свакодневном раду, чврст и сталан контакт са овим установама и да од њих траже упутства и објашњења по свим питањима стручне природе која их интересују.

Инг. Милан Шановић

Припрема се велика акција за сузбијање губара

Губар (*Lymantria dispar*), та најопаснија штеточина листопадних шума и воћњака, поново се налази у градацији готово на читавој територији ФНРЈ. Једино су у нешто мањој мјери нападнуте шуме и воћњаци у народним републикама Македонији и Словенији. Према данашњем стању и интензитету напада губара у Југославији, на помолу је 1948 године, када је губар опустошио читаве области под шумама и воћњацима и нанео нашој привреди непроцјенљиве штете.

Акцијом која је спроведена у 1956 години, иако је она по свом обиму била врло опсежна; нијесу могле бити заштићене све нападнуте шуме и воћњаци, те је губар, налазећи довољно хране на тим површинама, успио да нормално заврши своје развиће и да се учаури. Из тих чаура изашли су лептири, разлетјели се по шумама и воћњацима гдје су одложили своја јаја из којих ће се у прољеће 1957 године излећи милијарде нових гусјеница.

Да би се претстојеће штете од губара у прољеће 1957 године смањиле на што мању мјеру, припреме за његово сузбијање у овој години почеле су одмах по завршетку акције у 1956 години. Још у првој половини јула 1956 године, Републичка комисија за сузбијање губара доставила је свим среским штабовима детаљна упутства по којима је извршено картирање терена, тј. утврђена распрострањеност односно интензитет напада ове штеточине у појединим срезovima.

Крајем 1956 године када су по народним републикама сређени подаци о картирању терена, у ФНРЈ губаром нападнута површина износила је: 1.247.287 ха шума и 30.371.000 воћњих стабала, а од тога у Народној Републици Црној Гори 113.000 ха шума и 120.000 воћњих стабала. Према тим подацима напад губара у овој години по свом обиму и интензитету приближава се прошлогодишњем нападу с том разликом, што се губар проширио на нека нова подручја, док је ње-

гова појава на површинама које су прошле године третирана изостала.

Сузбијање губара у шумама код нас отежано је с једне стране конфигурацијом угрожених терена, а са друге стране због тога, што губар у условима наше Републике полаже своја јаја углавном испод камења, на тешко приступачним мјестима, што искључује могућност сузбијања ове штеточине у стадијуму јајета, које се у многим крајевима наше земље, гдје то дозвољавају теренске прилике већ на велико спроводи како у воћњацима, тако и у мањим, слабије нападнутим шумама.

Упоредо са сузбијањем губара у стадијуму јајета, на којем раде стотине људи у другим републикама, врше се у читавој земљи опсежне припреме за његово сузбијање у стадијуму гусјенице које ће почети у прољеће ове године. Све народне републике још у току јануара доставиле су Савезној комисији за сузбијање губара своје планове, који су разматрани на последњем састанку те Комисије 17. I. 1957 године.

На основу планова које су предложиле народне републике, Савезна комисија је израдила општи план, којим се предвиђа сузбијање губара авио-методом и апаратима са земље у шумама и воћњацима.

Сузбијање губара авио-методом

За сузбијање губара авио-методом предвиђа се површина од 173.000 ха шума, од тога у Црној Гори површина од око 39.000 ха. За спровођење ове акције Савезна комисија за сузбијање губара ангажовала је: 12 авиона Југословенског ратног ваздухопловства; 12 авиона Ваздухопловног савеза Југославије и 7 авиона Привредне авиације. Авиони Привредне авиације, према плану Савезне комисије, замагљиваће шуме у Хрватској на читавој планираној површини и један дио предвиђених површина у НР Србији, док ће ЈРВ и ВСЈ са својим авионима извршити замагљивање шума у Црној Гори на планираној површини од

Табела 1

Ред. број	Аеродром	Назив подручја	Површина за третирање у ха	Количина инсектицида у кгр.
1	Штој	Зубци	1.125	2.250
2		Пода—Бартула	775	1.550
3		Дарза—Растиш		
4		Печурице	6.100	12.200
У К У П Н О :			8.000	16.000
1	Тиват	Будва—Ман. Подластва		
		Трудово—Станишићи—		
		Врба—Тодоровић	3.200	6.400
2		Дубовица—	800	1.600
3		Суторина—Пријевер—		
		Мајдеш—Мокрине—Камено—Лучићи	1.200	2.400
4	Кнеж Ласт—Драгашево			
	Село—Грабов До	800	1.600	
5	Бјелоши—Мартиновићи	600	1.200	
6	Цетиње—Обзовица	1.100	2.200	
У К У П Н О :			7.700	15.400
1	Титоград	Бусовник—Милати—		
		Рудиница—Круси	3.000	6000
2		Мандићи—Јеленак—		
	Црнци—СТИЈЕНА ПИПЕРСКА	4.300	8600	
У К У П Н О :			7.600	8600
1	Никшић	Вршно—Лаз—Кунак	1.300	2.600
2		Царев мост—Будош—		
		Брођанац	2.400	4.800
3		Брођанац—Плитки До		
	Голубиње—жељ. станица			
	Подбожур—Вожурово брдо			
	Горње Брествице	3.900	7.800	
4	Озрнићи—Пријевер—			
	Сеоца—Луково—М. Орах—			
	Јасеново Поље—Брезовик	8.400	16.800	
У К У П Н О :			16.000	32.000

39.000 ха као и 50 до 60 хиљада ха у Србији.

Предвиђене површине као и потребна хемијска средства за сузбијање губара авио-методом у нашој Републици приказане су у табели 1.

Код одређивања ових површина — како по обиму тако и по мјестима нарочито је вођено рачуна о интензитету напада губара и положају односно функцији самих шума, те су првенствено узета у обзир она мјеста односно оне површине на којима се може очекивати, према установљеном интензитету напада, голобрст, тј. потпуни губитак

прираста и довођење у питање даљег опстанка тих шума.

За третирање наведених површина наша Република добиће 10 до 12 авиона, који ће истовремено радити са два аеродрома, што ће омогућити благовремено сузбијање губара на предвиђеним површинама. Уколико за вријеме акције буду владале повољне временске прилике, замаглавање предвиђене површине може се извршити за 20 дана, рачунајући дневно са 4—5 летова по једном авиону, што је могуће обзиром на удаљеност терена од мјеста узлетања авиона. На свим аеродромима већ је обез-

бијеђен смјештај за гориво, мазиво и инсектисид, који ће према уговору који је склопљен између Републичке комисије за сузбијање губара и предузећа »Сhromos« у Загребу, стићи најкасније до 5. IV. 1957 године

Трошкове за сузбијање губара авио-методом у 1957 години сносиће Републичка и Савезна комисија за сузбијање губара, која ће у овој години регресирати хемиска средства са 50% а трошкове за рад авиона односно организационе трошкове са 200 динара по 1 ха за површине које буду обрађивали авиони ЈРВ и ВСЈ односно 260 динара по 1 ха за површине гдје буду радили авиони Привредне авиације. Осим наведених трошкова Савезна комисија ће сносити и цјелокупне трошкове око уграђивања уређаја за замагљивање на авионима ЈРВ и ВСЈ, као и остале издатке око адаптације тих авиона.

Најважнији послови у овом периоду припрема за авио-акцију састоје се у обезбеђењу благовремене допреме, смјештаја и чувања инсектицида, горива и мазива на аеродрому, као и праћењу пиљења гусјеница, да би се сравнило евентуално неслагање на картама учртаних површина са стварним површинама на терену односно да би се одредило вријеме самог почетка акције.

Сузбијање губара апаратима са земље

У 1957 години, осим авио-методом, губар ће се сузбијати и апаратима са земље у воћњацима и вреднијим шумама, које се налазе око воћњака, а због конфигурације терена не могу бити обрађене авио-методом.

На подручју угрожених срезова, ве рачунајући срез иванградски за којег немамо података, има око 120.000 воћњих стабала, којима пријети опасност од голобрсти у 1957 години, јер нијесу ријетки случајеви да на једном стаблу има и по 50 јајних легала губара.

Тачан број стабала, нарочито у срезу Цетиље, немогуће је одредити, јер се у том срезу као и у појединим дјеловима среза титовградског и никшићког не ради о

чистим воћним засадима већ о појединачним стаблима, што представља велику тешкоћу код организације и самог спровођења успешне заштите угрожених стабала. Обзиром на то практично је немогуће говорити о заштити свих стабала, те се планом Републичке комисије и предвиђа сузбијање губара на 80 до 100 хиљада стабала.

Служба за заштиту биља на подручју срезова гдје се предвиђа сузбијање губара у воћњацима располаже са 19 моторних и 25 превозних прскалица. Са овим бројем апарата уз добру организацију могли би опрскати, рачунајући на временски период од 20 дана, кад би се воћњаци налазили на повољнијим теренима и у чистом засаду око 70.000 стабала.

Како је расположиви број прскалица, који се може употребити за сузбијање губара у воћњацима недовољан, да би се на вријеме осигурала заштита предвиђеног броја стабала, то је општим планом за сузбијање ове штеточине у 1957 години предвиђено да се набави 6 моторних и 30 леђних прскалица, које би се користиле на оним подручјима, гдје је због конфигурације терена искључена употреба моторних прскалица

У буџету Секретаријата за пољопривреду и шумарство предвиђена је сума од 5.000.000 динара за сузбијање губара у воћњацима, што ће бити довољно да се обезбиди заштита предвиђеног броја стабала рачунајући код тога све трошкове и набавку потребног броја апарата.

Овај период до почетка сузбијања губара у воћњацима треба искористити да се прскалице доведу у исправном стању и заједно са потребном количином инсектицида пребаце до мјеста гдје ће се вршити сузбијање, како се не би губило вријеме око оправки и пребацивања код самог почетка акције. Код оваквог интензитета напада, у којем се губар данас налази у нашим шумама и воћњацима морамо сваки дан правилно искористити да би спасили од голобрсти нападнуте воћњаке.

Да би се смањило напад губара у воћњацима, општим планом за 1957 годину, предвиђа се његово сузби-

јање апаратима са земље на површини од 5000 ха шума које се налазе око воћњака, а због конфигурације терена не могу се третирати авио-методом. У ову сврху Републичка комисија за сузбијање губара поручила је преко Савезне комисије 25 ручних замагљивача, који су се показали као врло практични за сузбијање ове штеточине на мањим површинама.

Запрашивачи који су прошле године употребљавани за сузбијање губара у шумама неће се ове године користити, због великих трошкова по јединици површине, недовољне ефикасности и мале површине која се њима може обрадити.

Од трошкова за сузбијање губара апаратима са земље у шумама и воћњацима Савезна комисија ће регресирати набављене апарате са 30%, а хемиска средства са 50%, док остале трошкове треба да снесе народне републике односно срезови, на чијој ће се територији вршити сузбијање губара. Уговори за хемиска средства и апарате према закључцима Савезне комисије, републике треба да склопе најкасније до 15. V. 1957 године јер касније склопљене уговоре неће регистrirати.

Д. Батрићевић

С пута по Аустрији — Неки утисци из Штајерске

На око 83.000 километара квадратних у Аустрији живи 7 мил. становника — просјечно 57 на 1 кв. километар, ако се искључи Беч у којему живи четвртина становништва читаве републике. Аустрија има мало плодног земљишта јер је само једна четвртина погодна за обраду. Плоднија земљишта су углавном у долини Дунава и источном дијелу земље. Вегетација је врло бујна. Једна трећина земље је под шумама, а приближно једна четвртина под планинским пашњацима. У селима живи 39% становништва. У пољопривреди и индустрији је приближно једнако уопслених радника. Главне културе су раж и кромпир у вишим предјелима, а пшеница, јечам и оvas у нижима. Шећерна репа је важнија индустријска култура. Око градова, нарочито у долини Дунава, развијено је градинарство, а око Беча и дуж мађарске границе има доста винограда. У унутрашњости има прилично воћа, углавном јабука. Од стоке се највише гаје свиње (око 3 милиона) и говеда (2,5 милиона). Највише се гаје млијечна грла. Прилично је развијено живинарство и риболов на ријекама и језерима. Пчеларство Аустрије је примјерно. Од око 400.000 пчелињих друштава, 95% гаји се у оквирним кошницама.

Због неподесније климе просјечни приноси су мањи него код нас, иако је њихова техника пчеларства међу најбољим у Европи.

Пољопривреда Аустрије је на високом нивоу, иако у условима углавном планинске климе.

Успјеси аустријске пољопривредне производње резултат су, поред осталог, добре кадровске политике и добре организације производње уопште.

Добар кадар пољопривредних стручњака дају средске и високе пољопривредне школе. Постоји једноставна веза од факултета и научних завода до произвођача, тако да се новости у науци брзо преносе и примјенују у производњи.

Посебну пажњу скреће на себе добро организована пропаганда и настава у Штајерској. Кроз разне опште и специјалне пољопривредне школе, као и школе за сеоске домаћице пролази од 30—50% будућих домаћина и домаћица. У великој пракси су у Штајерској и разни специјални течајеви, који трају од 60—140 часова.

У Штајерској је, нарочито упадљив рад омладине. Постоји савез штајерских пољопривредних омладинских организација, које се иначе гранају на покрајинске, средске и општинске (мјесне) орга-

низације. Њихов је задатак да раде на теориско-практичном уздицању својих чланова, а преко њих и да спроводе све корисне мјере на широком фронту рада у пољопривредној производњи. У ове организације учлањено је нешто више од 45.000 омладинаца и омладинки, што чини већи дио омладине у Штајерској. Ова омладина је извела у току 1955 године 86.000 разних акција у пољопривреди, тако да је уствари сваки омладинац и омладинка учествовао просјечно на двије акције. А те акције биле су разноврсне, по свим гранама, и добро планиране од стране пољопривредних комора и задруга. Акције су имале и карактер такмичења у производњи по јединици капацитета, па су се на крају, уз строге оцјене жирија, додјељивале и пристојне награде.

Рад у пољопривреди, у Штајерској, ослања се на квалификовану радну снагу, па пољопривреду као занат треба научити. Поред школа и течајева за теориско и практично васпитање омладине, Штајерска има и око 400 примјерно уређених газдинстава. На овим газдинствима, која нијесу тако велика, запошљавају се омладинци, обично 1—3 за вријеме од 2—3 године, радећи и учећи „пољопривредни занат“. Ученици друге године примају већ извјесну награду, а на крају треће године полажу специјалне испите пред комисијама, ради стицања дипломе квалификованог радника.

Љубав штајерске омладине према пољопривреди је врло велика. Сваки омладинац носи значку која симболизује припадност некој ом-

ладинској пољопривредној организацији, чак и по гранама: воћарској, сточарској, шумарској, пчеларској, млекарској итд. У сваком селу тежња је да се омладина што више групише око својих другова који су завршили било какву пољопривредну школу. Агрономи на селу нашли су у контакту са организованом омладином јединствену садржину свога рада. Чињеница је да су и у Штајерској старији пољопривредници прилично конзервативни, па је у спровођењу савремених мјера у пољопривреди наслон на омладину потпуно целисходан. Кроз све могуће форме рада агрономи користе разна помоћна средства у пропаганди пољопривредне производње. Покретне филмске гранитуре, пројекциони апарати, флаanelографи, слике, графיקони и др. чине обично дио пропагандне опреме сваког агронома.

Група наших агронома која је ове године посјетила Штајерску примљена је пријатељски. Рад њихових омладинских пољопривредних организација оставио је на Југословене најљепши утисак.

Слично као у Штајерској и код нас се, нарочито у Хрватској, почело са организовањем младих задругара. Потребно је да и ми, у Црној Гори, слиједимо њихове примјере. И наша омладина на селу била би склона да се одушеви акцијама на унапређењу пољопривреде, те да у раду на пољопривредној производњи нађе најбоље осигурање своје егзистенције.

Ф. Копривица